

Səmədov, Abutalıb. Kəlbəcəri itirənlər və Azərbaycana qaytaran lider heç vaxt unudulmayacaq / A. Səmədov // Səs. - 2020. - 27 noyabr. - № 212. - S. 13.

Kəlbəcər Dağlıq Qarabağın tərkibinə daxil olmadığından və Ermənistanla sərhəddə yerləşdiyindən ermənilərin dağlıq ərazidə yerləşən bu alınmaz qalanı işğal edəcəyinə heç kim inanmırdı. Ancaq gözləmədiyimiz oldu və erməni qoşunları Dağlıq Qarabağın hüddurlarından kənara çıxaraq 1993-cü il aprelin 3-də rayon mərkəzini işğal etdilər. AXC-Musavat hakimiyyətində parçalanma gücləndiyindən qabaqlayıcı tədbirlər görmək, işğalçılara layiqli müqavimət göstərmək mümkün olmadı. Azərbaycan rəhbərliyinin səviyyəsini və hadisələrə münasibətini təsəvvür etmək üçün Ə.Elçibəyin o dövrdə verdiyi bəyanalara baxmaq kifayətdir. Azərbaycanın prezidenti sadələvhəsəsinə belə hesab edirdi ki, Kəlbəcərin düşmən tərəfindən işğalı Qarabağ probleminin həllini asanlaşdıracaq və Ermənistan beynəlxalq aləm tərəfindən lənətlənərək, təcavüzkar elan ediləcək: "Mən heç də belə düşünürəm ki, Kəlbəcər faciəsi mütləq sülh perspektivlərinin uzadılması ilə nəticələnməlidir. Hər şeydən əvvəl, bu faciə digər ölkələri – Amerika, İngiltərə, Rusiyanı bir qədər fəallaşmağa məcbur etdi. Klintonun mənə göndərdiyi teleqramda açıq aydın göstərilir ki, ermənilər işğal etdikləri ərazilərdən çıxmalıdırlar. İran və Türkiyə çox sərt mövqe tutdular.

...Belə düşünürəm ki, həm ordumuzun həm də dünya birliyinin təzyiqi ilə ermənilər işğal etdikləri ərazilərdən tezliklə çıxmağa məcbur olacaqlar. Eyni zamanda, əgər indiki vəziyyət dünya birliyini münafişəyə fəal siyasi müdaxiləyə cəlb edərsə, ermənilərin qələbəsi onlar üçün məğlubiyyətə çevriləcəkdir. Məsələ burasındadır ki, ayrı-ayrı ölkələrdə erməni lobbisi və erməni təbliğatından sonra, antiislami mülahizələrdən irəli gələn ermənipərəst ovqat nə qədər güclü olsa da, iş sülh prinsiplərinə gəlib çatanda həm BMT, həm ATƏT, həm də bu ölkələr hər şeydən əvvəl , beynəlxalq hüquqlara əsaslanacaqlar. Bizə isə məhz bu lazımdır".

Bu fikirlər Ə.Elçibəyin 5 may 1993-cü il tarixdə "Nezavisimaya qazeta"ya verdiyi müsahibədə səsləndirilmişdi. Daha sonra ermənilərin hərbi uğurlarının "müsbət" tərəflərini təhlil edən dövlət başçısı deyirdi: **"Ermənilərin hərbi uğurlarının başqa bir vacib aspekti də var. Bilirsiniz ki, Ter-Petrosyan, onu "kifayət qədər aqressiv olmamaqda", "kompromisə hazır olmaqda" günahlandıran daşnak müxalifətinin qızgın hücumlarına məruz qalmışdı. Onun vəziyyəti o qədər sabit deyil ki, sülh üçün hansısa addımlar ata bilsin. Və mən onu da düşünürəm ki, ola bilsin, Kəlbəcər əməliyyatının bir məqsədi də Ter-Petrosyanın mövqeyini möhkəmləndirmək olub.** İndi isə ola bilsin (və belə ümid etməyə əsas var), artıq heç kimin onu az qala "türklərə satılmaqda" ittiham edə bilməyəcəyi halda Ter-Petrosyanın əl-qolu açılacaq və onda onun partiyası EÜH-də, eləcə də digər erməni təşkilatlarında (misal üçün, "Yeni yol" da) özünü göstərən realist təmayüllər ekstremist və işğalçı qüvvələr üzərində qələbə çala biləcəkdir".

Bax belə, prezident Ə.Elçibəy "Kəlbəcər faciəsinin" Ter-Petrosyanın mövqeyini möhkəmləndirəcəyini və bu güclənmənin tezliklə sülhə gətirib çıxaracağını güman edirdi. Ancaq, hadisələr onun düşündüyündən xeyli fərqli inkişaf etdi və yalnız 27 il, 8 ay keçdikdən sonra, 2020-ci ilin noyabrında Müzəffər Ali Baş Komandan İ.Əliyev "alçaldılmış və təhqir olunmuş" erməniləri "təslim aktını" imzalamağa məcbur etdi. Bəs, Ə.Elçibəyin "güvəndiyi dağlar" necə davrandı? Beynəlxalq təşkilatlar Kəlbəcərin işğalına görə Qarabağda və Ermənistanda olan erməniləri "tənqid etdi". ABŞ hücumu "pislədi", Ermənistan hökumətinə "kəskin cavab" verib, müşayiət məktubu göndərdi. Aprelin 6-da

BMT TŞ sədrinin bəyanatı qəbul olundu. Lakin bu bəyanatda problemə düzgün qiymət verilmir, Kəlbəcərin işğalının guya "yerli ermənilər" tərəfindən həyata keçirildiyi vurğulanırdı.

Aprel ayının 30-da isə BMT TŞ Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair ilk qətnaməsi qəbul edildi. "BMT TŞ 822 sayılı qətnaməsi" adlanan bu sənəd Təhlükəsizlik Şurası sədrinin əvvəllər verdiyi bəyanatlara istinadən hazırlanmışdı. Qətnamədə BMT TŞ təcavüzkar qüvvələrin Kəlbəcər rayonundan və Azərbaycanın işğala məruz qalmış digər ərazilərindən çıxarılmasını tələb edirdi. Düşmənin hücumlarına son qoymaq üçün mayın 6-da ABŞ, Rusiya və Türkiyə Kəlbəcər bölgəsindən Ermənistan qoşunlarının çıxarılması çağırışını təkrarladı və hər iki tərəfi rəsmi sülh danışıqlarına çağırırdı. Göründüyü kimi, həm həmvətənlərimiz, həm də onlar qədər sadələvh ölkə rəhbərliyi beynəlxalq birliyə inanır və iri dövlətlərin erməni qəsbkarlığına son qoyacağına şübhə etmirdi. Etiraf etməliyik ki, hətta sonradan digər rayonlar işğal olunsada bizim inamımız tam sarsılmadı və beynəlxalq aləmin "ədalətinə" inanmaqda bir müddət davam etdik.

90-cı illərin sonlarında bir qrup yazıçını qəbul edən Ulu Öndər Heydər Əliyev Bəxtiyar Vahabzadəyə müraciətlə: "Beynəlxalq münasibətlərdə ədalət yoxdur, Bəxtiyar müəllim!"-dedi. Bu dünya siyasətinin nəhəng simalarından olan bir şəxsiyyətin beynəlxalq aləmdə mövcud olan reallıqlara üsyanı idi. Eyni zamanda, o xalqımıza müraciət edərək izah etməyə çalışırdı ki, "biz haqsızlığın hökm sürdüyü dünyada "ədalət" axtarmamalı, reallıqları görməli və bu reallıqları nəzərə alaraq məqsədimizə nail olmağa çalışmalıyıq".

Sonradan, Ulu Öndərin bu düşüncələrini prezident İlham Əliyev elə ustalıqla reallaşdırdı, "ədalətsiz dünyada" ədaləti elə bərpa etdi ki, baş verən hadisələr bütün dünyanı heyretə saldı. Ən böyük təəccüb və sarsıntı isə ermənilər yaşadılar. "Küçədən hakimiyyətə" gələndən sonra dalbadal avantürist bəyanatlar verən N.Paşinyanın ağına belə gəlməzdi ki, bir neçə aydan sonra rəzil vəziyyətə düşəcək və dünya liderləri onun telefon zənglərinə cavab verməyəcəklər. Cavab verənlər də heç bir real kömək göstərməyəcək, başdansovdu vədlərlə yalan ümidlər yaradacaq, fəlakətin qarşısını vaxtında almağa və vaxtında "ağ bayraq" qaldırmağa imkan verməyəcəklər. Bəli, Ulu Öndəri üsyan etdirən "ədalətsiz dünya düzəni"nin mahiyyətini və onu dəyişmək yollarını hamıdan yaxşı bilən İlham Əliyev "küçə siyasətçilərinin" avantürist addımlarına və səviyyəsiz bəyanatlarına məhəl qoymadan həm "güc mərkəzləri" ilə zəruri iş apardı, həm də ordunu məqsədyönlü şəkildə yetişməkdə olan müharibəyə hazırladı. "Xüsusi təyinatlı"ların hazırlanmasına, əsgərlərin müasir üsullarla təlim keçməsinə xüsusi diqqət ayırdı, ordumuzun ən müasir silahlarla təchiz olunmasını təmin etdi. Nəticədə, illərlə arzusunda olduğumuz qələbələr gəldi. Ermənilər tarix boyu unutmayacaqları məğlubiyyətləri yaşadılar və "təslim aktı"na qol çəkməyə məcbur oldular. 10 noyabr 2020-ci il tarixdə imzalanan sənədə görə noyabrın 25-də ağlaya-ağlaya Kəlbəcərdən çıxmaq məcburiyyətində qaldılar. Müzəffər ordumuz bir güllə atmadan, bir şəhid vermədən 27 il əvvəl tərk etdiyimiz yurdumuza daxil oldu. Bu illər ərzində Kəlbəcəri azad etməyə göstərdiyimiz cəhdləri xatırlayaq. İlk dəfə 1993-cü ilin aprel ayında yenidən itirdiyimiz torpağımızı geri almaq üçün əməliyyat planı hazırlanmışdı. Lakin orduda vahid rəhbərliyin olmaması və əməliyyat müşavirəsi zamanı Sürət Hüseynovun Müdafiə Nazirliyində hazırlanmış plana uyğun hərəkət etməyəcəyini bəyan etməsi bu planın həyata keçirilməsinə imkan verməmişdi.

Sonradan, Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə formalaşmağa başlayan nizami ordumuz işğal altında olan torpağımızı azad etmək məqsədilə hücum əməliyyatına başlamış, rayonun müəyyən hissələrinə nəzarəti ələ keçirsə də məqsədinə nail ola bilməmiş, Kəlbəcər düşmən tapdağında qalmaqda davam etmişdi. Böyük Heydər Əliyevin bu arzusunu da Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev reallaşdıra bildi və Kəlbəcər üçüncü cəhddə erməni işğalçılarından tamamilə təmizləndi. Həm bu cənnət torpağımızı işğalda saxlayacaqlarına ümid edən ermənilərin, həm də göstərilən müddətdə Kəlbəcərin boşaldılıb, təhvil verilməyəcəyini və prezident İlham Əliyevi tənqid etməyə imkan yaranacağını düşünənlərin arzuları gözlərində qaldı.

Azərbaycan tarixində möhtəşəm qələbələri ilə Müzəffər Prezident kimi daim qalacaq İlham Əliyevə mane olmağa çalışanların, xarici qüvvələrin maraqları naminə dövlət başçımıza qarşı ləyaqətsiz üsullarla mübarizə aparanların arzuları bundan sonra da gözlərində qalacaq. Qəribədir ki, bu tənqidçilərin içərisində Kəlbəcərin və digər torpaqlarımızın işğalında günahkar olanlar da var. Bəsit və səviyyəsiz arqumentlər gətirərək onlar qazanılan uğurları dəyərdən salmağa çalışırlar.

Bu günlərdə Kəlbəcərin işğalında günahkar olan adamlar barədə danışan prezident İ.Əliyev haqlı olaraq dedi: “Bilməyənlər bilsinlər və gənc nəsil bunu bilsin, kim bizi bu bəlaya saldı? Kim bu bəlanın səbəbkarıdır? Kim bir milyon insanın ağır vəziyyətə düşməsinin səbəbkarıdır? O vaxtkı Azərbaycan Xalq Cəbhəsi hakimiyyəti. Əslində, indi paralel aparsaq, onların obrazı elə bil kollektiv Paşinyandır - savadsız, biliksiz, iradəsiz, qorxaq, fərari, idarəetmədə heç bir təcrübəsi olmayan, xarici dairələrin təsiri altında olan, onların əli ilə idarə olunan və öz ölkəsini məhv edən. Bax, kollektiv Paşinyandır onlar. Onları tanımayanlar, əgər onlar haqqında hər hansı bir təsəvvür yaratmaq istəsələr, Paşinyana baxsınlar. Onun addımlarına baxsınlar və onun simasında o vaxtkı Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin və ölkə rəhbərliyinin simasını görəcklər”.

Ermənilər özlərini bu cür adamlardan qoruya bilmədilər və tarixlərinin ən ağır faciəsini yaşadılar. Onlardan əvvəl bu fəlakəti 92-93-cü illərdə biz yaşamışdıq. Bir daha həmin səhvlərin təkrar olunmasına qətiyyətlə imkan verməməliyik.

Əks halda...

Abutalıb Səmədov,

Azərbaycan Naminə Alyans Partiyasının sədri